

International Journal of Social, Political and Economic Research

IJOSPER

ISSN: 2667-8810 (Online)

ijosper.uk

OPEN ACCESS

Original Article

Received Date: 25-02-2021

Accepted Date: 02-04-2021

doi.org/10.46291/IJOSPERvol8iss1pp55-67

Moda'nın Son On Yıl İçerisindeki Değişimi ve Pandemi Modası

İrem KETMEN

Moda ve Tekstil Tasarımcısı/Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Moda ve Tekstil Tasarım Bölümü, iremketmen00@gmail.com, ORCID: 0000 0002 9181 4370.

Ebru ÇORUH

Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Moda ve Tekstil Tasarım Bölümü, ecoruh@gantep.edu.tr, Gaziantep/Türkiye, ORCID: 0000 0001 8039 828X.

ÖZET

Moda olgusunun var olduğu durum, düşünce ve topluma ayna görevi ile yaşam faaliyetlerinde etkili olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla niteliğini değişiminden sağlayarak insan varlığını trend olgusuyla yaşam döngümüzün içerisinde bulunan belirleyici bir etkidir. 2010'lu yıllar, moda dünyasında önemli değişikliklere tanık olmuştur. Tüketiciler hazır giyim üretimi ile hızlı modanın iklim değişikliğine olumsuz etkisi üzerindeki farkındalığın artmasıyla sürdürülebilir moda akımı desteklenmiştir. Bu doğrultuda çeşitliliğin ve imkanların artmasıyla, moda ve tekstil alanında farkındalık oranının azalması ile, el emeği ürünlerin yerinin gittikçe azaldığı dönemde doğallık akımı ön plana çıkmıştır. Ancak doğal ürünlerin getirdiği sadelik vurgusu moda alanında tüketime yönelik yeterli etkiyi oluşturamamıştır. 2020 yılında küresel salgın ve önlemler moda dünyasında oluşturulan tüketime yönelik olguyu değiştirmiş, bu alanda düzenli tüketim modellerini ön plana çıkartmıştır. Pandemi moda ve tekstil alanında yeni bir vizyon oluşturma noktasında yeni çeşitliliklerin ortaya çıktığı bir dönem olmuştur. Bu çalışma da modanın son on yıl içerisinde geçirdiği değişimle birlikte gelenen son durumda kriz oluşturan küresel salgının trendleri ile birlikte hayatımızda olan etkileri ve pandemi sonrası moda dünyasında oluşabilecek değişiklik ve yenilikleri farklı kaynaklardan araştırılarak yeni döneme yönelik durum değerlendirilmesi ve bilimsel alanda ilerlemesi mümkün moda olgusu üzerindeki pandemi etkeni anlatılması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Modanın gelişimi, Moda, Pandemi

Fashion's Change and Pandemic Fashion Over the Last Decade

ABSTRACT

It is possible to say that the fashion phenomenon is effective in life activities with its status, thought and society as a mirror. Therefore, it is a decisive factor in our life cycle with the trend phenomenon of human existence by changing its quality. The 2010s witnessed significant changes in the fashion world. Sustainable fashion flow has been supported by increasing awareness of the negative impact of fast fashion on climate change with consumers ready-to-wear production. In this direction, with the increase of diversity and opportunities, the decreased awareness rate in the field of fashion and textiles, the naturalness movement has come to the fore during the period when the place of handicraft products is decreasing. However, the emphasis on simplicity brought by natural products has not

produced enough influence for consumption in the field of fashion. In 2020, global epidemics and measures changed the phenomenon of consumption created in the fashion world and brought regular consumption models to the forefront in this field. The pandemic has been a period of emergence of new diversity in the field of fashion and textiles. In this study, it is aimed to investigate the changes and innovations that may occur in the post-pandemic fashion world from different sources with the trends of the global epidemic that constitutes a crisis in the last situation that has come with the change of fashion in the last decade, and to explain the pandemic factor on the phenomenon of fashion that is possible to progress in the scientific field.

Keywords: The development of fashion, fashion, pandemic

GİRİŞ

Moda tanımları, etkileri ve etkilenebilirliği ile birlikte birçok alanda faaliyetler olarak yaşamımızda var olduğu bilinmektedir. Moda olgusu birçok alandan akımdan etkilenerek hayatımızda giyim, sanat, sosyolojik, psikolojik, felaketleri savaşları salgınları etkilemiş ve etkilenmiştir. 2010-2011 yılı modası küresel boyutta ekonomi savaş ve coğrafi etkenlerden dolayı, büyük bir değişim ve gelişimle varlığını ortaya koymuştur. 2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı dünya modasına vahşilik ve askeri kıyafetleri asker yeşili olarak adlandırdığımız yeşilin sarı kahve karışımı trend olarak ortaya çıkartmıştır. 13. Yüzyılda Veba salgınıyla birlikte koruma amaçlı maskeler üretilmiş kullanılmış, günümüzde Venedik karnavallarında eğlence amaçlı kullanılmaya devam edildiği bilinmektedir. İkinci dünya savaşında malzeme yetersizliğinden dolayı dönemin ünlü modacıları Chanel doğal malzemeler kullanarak bambu modasını ortaya koymuştur. Bu Kapsamda olağanüstü durumlarda moda olgusu daha çok derinleşerek yaratıcılık ile ilerlemiştir. Dolayısıyla moda olgusu üzerinde oluşturulan bu durum on yılın modasına katkı sağlayarak trendlerin ortaya çıkış yöntemleri hakkında bize bilgiler vererek yol gösterici özelliğe sahip olmuştur. Yapılan araştırmalara göre moda insan hayatını her anlamda etkileyerek düşünceyi eyleme dönüştürme tarzı olduğu düşünülmektedir. Günümüzde popüler olan yeni bir küresel salgın Covid-19 insanları ekonomik, sosyolojik, psikolojik açıdan yaşam tarzlarını gelenek kültürlerini değiştirecek kadar etkilemiştir. Moda açısından düşündüğümüzde korunaklı ve mesafeli rahat bir tarz ile mimari sanat olarak dışavurumu yakın gelecekte ortaya çıkartmaya başlamıştır. Giyim olarak insanlarda rahat salaş umursamaz ama bir o kadar da güvenlik tedbiri çağrıştıran yeni trend ortaya koymuştur.

1.Görsel: Sanatta Pandemi Etkisi

(<https://www.themaggar.com/pandemi-ve-moda>)

1. Modanın Son On Yıl İçerisindeki Değişimleri

“Moda olarak tanımladığımız kavram sadece giysinin vücudu örtmesi ve belli bir süre tercih edilmesi değil aynı zamanda bir devrin beğeni, görüş ve sosyo-kültürel değerlerini yansıtan adeta bir ayna görevini üstlenen oldukça önemli bir kavramdır. Moda, toplum yapısı içerisinde birey ve toplumla ilişkili olarak hayat bulması sebebiyle sosyoloji bilimi için önemli bir alan olmuştur” (Üşenmez, 1992, s.1).

“Moda toplumsal görüş, ahlak, inanç, giyim ve bilim alanlarındaki anlayış değişimleri olarak karşımıza çıkar ve bir toplum ne hızla değişirse modada o hızla değişmektedir. Gündelik hayatı ve kültürü değiştirmede etkin bir alan olan moda toplumsal yapıyı ve kültürel anlayışı çözümlenmede önemli bir görevdedir. Moda baskı kullanmadan bireylerin kendi rızalarıyla değişim sürecini kabullenmesini ve kendilerinden beklenen davranışları sergilemesini sağlayan bir araçtır”(Yağlı, 2011, s.3).

“19. yüzyılın sonu özellikle de 20.yüzyıl, daha önce görülmemiş bir boyuta ulaşan gelişmelerin baş döndürücü bir hıza eriştiği, toplumların dünyanın her tarafında bu gelişmelere paralel hız ve yoğunlukta değişme süreci yaşadığı bir etkileşim sergilenmektedir ” (Çapcıoğlu, 2013, s.14).

Moda hayatımızda her alanda çeşitlilikleri etkilediği kadar etkilenmiştir. 2010 yılı itibariyle moda içerisinde değişik kavramlar olaylar oluşmaya başlamıştır. Dünya tarihinde tekrar eden savaş, salgın, ekonomik, sosyolojik krizlerin yanı sıra gelişen teknoloji modayı tekrarlayan tarih

ile uyulmayarak karşımıza çıkartmıştır. Güç dengelerinin değişimi toplumların yaşayış tarzı ve savaş ile başlayan göç etkisi küresel anlamda moda üzerinde endüstri, tarz, renk, kumaş, şekil alanında değişmeye başlamıştır.

2.Görsel ; 2010-2020 arasındaki moda değişimi.

(www.harpersbazaar.com.tr/moda/2019/12/26/2010ların-en-etkili-moda-trendleri)

1.1. Moda İçerisinde Y Kuşağının Etkisi

Y kuşağı moda içerisindeki doyumsuzluk ve gereksiz tüketim kavramlarını ortaya çıkartmıştır. 1981-1996 yılında doğanlar moda markalarının sıkı takipçisi, yeni ve hızlı trendlerin ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır. Y kuşağı her türlü kültürel aktivitelerden moda ikonlarının işbirliğine kadar talepkarlığın moda endüstrisini değiştirmiş ve yoğunluğa uyumlanmasını sağlamıştır. Y kuşağı etkisine tepki olarak sürdürülebilirlik akımının ortaya çıkmasıyla birlikte birçok ülkede gereksiz tüketimi aza indirme ve harcama planı değişikliği yapılmıştır.

1.2. Moda ve Podyumda Çeşitlilik

Süper model Naomi Campbell, 2008 yılında siyah mankenlerin renklerinden ötürü ajanslar tarafından dışlandığını söyleyerek moda sektöründe uzun yıllar boyunca güzelliğin tek bir tarifi, tek bir standardını değiştirmeye başlamıştır. Fakat 2020 yılı içinde ırkçılık tekrar etkili olmuştur. Bu alanda son 10 yıl içinde ilerlemeye gidilmiştir. Denise Bidot, 2015 yılında New York Moda Haftası'ndaki bir normal beden defilesini ilk büyük beden manken olarak açılışını yaparak podyumdaki ikinci çeşitlilik akımına destek olmuştur. Halima Aden 2017 yılında uluslararası bir defilede podyuma çıkan ilk türbanlı mankendi. Ekim ayında ise Krow Kian kadınların hazır giyim sezonunu kapatan ilk trans birey oldu. Podyumlarda doğallık kendi olma akımı başlayarak

güzellik ölçüleri değişim sağlamaya başladı. Bununla birlikte ünlü firmalarda bu akıma katılarak podyumda çeşitliliği arttırmaya başladı.

1.3. Moda Üzerinde Gerçek Kürk Kullanımının Sonlanması

Moda endüstrisinde gerçek kürk kullanımı 2010'lu yıllara kadar trend olma özelliğini korumaktaydı. Zenginlik ve lüks göstergesi olan kürkler hayvan ve gezegen dostu olmamasıyla birlikte sürdürülebilir moda akımının etkisiyle trend olma özelliğini sonlandırdı. Gucci'nin CEO'su 2018'de kürkün moderniteye uygun olmadığını söyleyerek suni kürk kullanımını destekledi.

1.4. Moda Üzerinde Yeni Tür Mülkiyetler

Gezegenin geleceği hakkındaki kaygılar ve insanların yenilik arayışları neticesinde yeni bir tür mülkiyet anlayışı da ortaya çıkmaya başladı. RealReal ve Vestiaire Collective gibi ikinci el lüks tüketim platformları, birer kültürel fenomen haline gelmeye başladı. The Conscious Closet (Bilinçli Dolap) isimli kitabın yazarı Elizabeth L. Cline, "Modayı sahip olduğumuz bir şeyden çok bir hizmet gibi görmeye başlamak, sektörü lekeleyen çevre krizinin çözümünde de önemli bir rol oynayacak," sözüyle sürdürülebilirlik akımını ve trend olma özelliğini naturel moda adı altında tüketim hızını düşürmeye yönelik hareketlenmeler başladı. Günümüzde kullanılan birçok uygulama DOLAP ikinci el eşya alım satımları yaygınlaşmaya başladı. Buda günümüz ve öncesinde sürdürülebilirliğin önemini ve daha çok gelişeceğini vurgulamaktadır.

1.5. Moda Üzerinde Yeni Gündelik Kıyafet

Geçmişte barok rokoko modernizm gibi akımların etkisiyle 2011 yılına kadar varlığını sürdüren kusursuz giyim, şıklık, avangard giyim tarzı insanların yaşam ve ihtiyaçları doğrultusunda yerini daha rahat kullanılabilir giyim tarzına dönüştürdü. Bunu sebep olarak küresel dünyada oluşan yeni akımlar yeni meslekler ve sosyolojik etkiler toplumlarda bireyselleşme savaşlarının çıkması ve koruma iç güdüsü gibi etkenler gösterilebilir.

3.Görsel; Moda üzerinde sürdürülebilirlik akımı üzerine çalışma

(www.dunya.com/surdurulebilir-dunya/tekstilde-surdurulebilirlik-stratejilerini-anlatti-haberi-355687)

1.6. Sürdürülebilirlik Moda; Z kuşağı

Moda endüstrisinde çevre bilinci ve hayvan, doğa, gezegen sevgisinden etkilenerek Y kuşağının başlattığı gereksiz ve bilinçsiz tüketim Z kuşağının oluşmasını sağlayarak sürdürülebilir moda adına markaları yeni kampanyalar, yeni kaynaklar, dönüştürülebilir malzemeler kullanmaya yönelterek naturel moda akımını ve nostaljiyi de moda trendlerine ekleyerek geçmişe dönüş, israf, dönüştürülebilir moda yöneltti.

1.7. Modaya Yönelik Teknoloji

Londra'da geçici olarak açılan A Hot Second isimli mağaza, ziyaretçilerine kıyafetlerini kendilerine vermeleri karşılığında karmaşık gerçeklik yansıtan sihirli aynalarda yaşayacakları dijital bir moda deneyimi sunarak dijital moda, sürdürülebilirlik ve modayı deneyimleme konusundaki yaklaşımlara bir iç gözü ve veri zenginliği kazandırmak olduğu açıkladı. Moda dijital medya alanı olarak düşündüğümüzde tekstilde hızlı tüketimi engelleme malzeme açısından biyolojik teknolojik malzemeler kullanma konusunda sürdürülebilirliği destekleme üretimde ürünlerde oluşacak herhangi bir sorunda hızlı müdahale aşamasında ve trend yaygınlığı, mülkiyet anlayışını destekleyerek katkı sağlamaktadır.

2. ON YILI ŞEKİLLENDİREN DÖRT MODA OLAYI

Moda endüstrisi kısa süre içerisinde birçok olaydan etkilenebilir ve etkileyebilir hızlı gelişen ve üreten yapıya sahiptir. Günümüzde gelişen sanayi ile birlikte 2010'lu yıllardan itibaren birçok olaydan etkilenerek kısa süreli zamanlar ile toplum ve toplum yapısını etkilemiş ve etkilenmiştir.

4.Görsel; Moda da 2010’lu yıllarda aktif olarak kullanılan model ve renklerin kırmızı halıya yansıması.

(www.kadin.in/bu-yaz-hangi-renkler-moda-olacak.htm/en-guzel-renk-2012-modasi)

2.1. Sarah Burtan’ın Yükselişi

Moda endüstrisi 2010 yılında romantizm akımını sürdürmekte olan Alexander McQueen’in ölümü ile marka tasarım departmanını Sarah Burtan’ın yenilik anlayışı ve trendleriyle birlikte modern romantizme geçiş yapmıştır. Kadınsı romantizm anlayışı ile nakışları ve terzi işçilikleri ön plana çıkartılarak markaya yeni bir bakış açısı getirilmiştir.

2.2. Sürdürülebilirlik Hareketi

Moda endüstrisinde 2010’lu yıllar öncesinde birçok akım trend ortaya çıkmıştır. 2010’lu yılların başlamasıyla kirli moda olarak bilinen y kuşağı hareketine tepki olarak z kuşağı ortaya çıkmıştır. Tüketimi değerlendirme ve kiralık moda olarak bilinen sürdürülebilirlik akımına Vivienne Westwood, Michael Kors ve Victoria Beckham yeni kampanyalar oluşturarak ve kampanyalara destek vererek endüstrinin değişmesine öncülük etmişlerdir.

2.3.Vetements Modası

2015 yılı ile moda endüstrisinde punk benzeri bir akım ile ortaya çıkmıştır. Yırtık pantolon, Beyaz salaş T-shirt ile modern punk olarak yorumlamıştır.

5.Görsel; Moda da desen ve renklerin geçişi, modellerin rahat moda akımına doğru değişimi.
(blog.goldstore.com.tr/2015-sonbahar-kis-renk-modasi.html/)

2.4. Kırmızı Halının Siyasallaşması

Moda endüstrisinde ‘gösteri ve şıklık yarışı’ olarak bilinen birçok ünlü markanın tanıtımının yapıldığı kırmızı halı platformu 2018 itibariyle protesto ve siyaseti geniş kitlelere ulaştıran platform haline getirilmiştir.

3. PANDEMİNİN MODA ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Moda endüstrisi gelişen ve sanayileşen Dünya’da birçok olayı etkilemiş ve etkilenmiştir. Geçmiş yıllarda ve gelecek yıllarda yaşanan ve yaşanacak salgınlar savaşlar moda endüstrisinde geleneksel ve kültürel olayları etkileyerek doğal modanın yaygınlaşmasında öncü olmuştur. 2019 yılında Çin’den yayılan virüs ile birlikte belirsizlik aşamasına geçmiştir. Pandemi küresel ekonomiyi etkilediği kadar toplumlara psikolojik ve sosyolojik olarak da etkileyerek toplum yapısında daha korunaklı ve sağlam bakış açısı geliştirmiştir. 2010’lu yıllar ile birlikte hayatımıza giren ‘rahat moda’ akımının devamı niteliğinde insanları doğal ve rahat giyim tarzına yöneltmiştir. Son yıllarda aktif olarak kullanılan sosyal medya ve dijital moda pandemi etkisiyle yaygınlaşırken Milano, Paris moda haftaları etkisini kaybetmeye başlamıştır. Yeni sezon ürünleri üreticilerde kalarak başlamadan son bulmuştur.

6.Görsel; Pandemi döneminde maskelerin moda uyarlanması.

(www.diyaloggazetesi.com/magazin/moda-dunyasi-fahis-rakamlara-sattiklari-maskeler-ile-gundeme-geldi-h76967.html)

4.GELECEK MODASINA PANDEMİ BAKIŞI

Hayatımızın birçok alanında kriz yaratan pandemi insanların yaşayış, yeme, içme, barınma, giyinme tarzında değişiklikler meydana getirerek asosyal yaşam tarzı ve dijital topluma katkı sağladığı düşünülmektedir. Küresel kriz olarak ortaya çıkan pandemi, moda endüstrisini de etkileyerek İlkbahar-Yaz sezonunu başlamadan bitirdiği iddia edilerek moda takvimini durağanlaştırarak dijital alışveriş ve dijital defileleri ön plana çıkartmıştır. Lüks moda pazarı dijitalleşme yönünde çalışmalar yaparak yeni moda pazarına uyum sağlamaya çalışarak bütçe fazlalığını ortadan kaldırmak istediğini ve sürdürülebilirliği desteklediğini açıklamıştır. Pandemi ile birlikte gereksiz tüketimin önüne geçilerek insanlar üzerinde doğal dönüştürülebilir ürünlere ilgi artmıştır. Pandemi süresi ve sonrasında sürdürülebilirlik konusunda iki önemli yönelim ortaya çıkacaktır.

1. Patogonia yöntemi
2. Lokal üretim

Bu iki yöntem ile birlikte moda endüstrisinde üretim adedini düşürmeyi hedefleyerek yakın tarihli çalışma sağlayarak anlık krizlerde siparişi kontrol ederek ürün üretimini kontrollü sağlama çalışmasıdır. Bu sayede marka kendi ülkesinde istihdam sağlayarak ürün kalitesini de yükseltecektir. Geçmişte Dünyamızda yaşanan yanlış çevre kullanımı, kaynakların tüketimi ile sürdürülebilirlik hareketini başlatmıştır. Pandemi sürecinde insanlar gereksinimlerini ön planda

tutarak geleceğe yönelik doğal ve yenilenebilir ürünlere yönelerek sürdürülebilirlik akımını daha çok ön planda tutacaktır.

7.Görsel; Pandemi döneminin moda podyumlarına etkisi.

(<https://www.sozcu.com.tr/hayatim/son-moda/corona-virusu-modasi/>)

SONUÇLAR

Çalışmanın sonucunda yapılan araştırmalar ve edinilen bilgiler ışığında son on yıl içerisinde modanın değişiminin ve pandemin etkisi ile ortaya çıkan sonuçlar aşağıdaki gibi maddeler halinde özetlenmiştir.

1. Moda endüstrisinde 2010'lu yıllarda başlayan 90'lı yıllar modası tekrar gündeme gelerek nostalji akımını başlatmıştır. Nostalji modasıyla birlikte akım kendini sadelik ve minimallik ile tamamlayarak modern nostalji oluşturmuştur. Femin tarz ile devamlılığını sürdüren akım maskülen tarz ile birlikte yeni bir bakış getirilerek feminen-maskülen geçişi sağlanarak erkeksi ve kadınsı giyim çizgisi birleştirilmiştir.1970'li yılların paletleri kullanılarak milenyum pembesi ön plana çıkarılmış 70'li yılların zarıflığı küçük çantalar ile vurgulanmıştır. Kırmızı halının siyasallaşması ile birlikte moda sektörü mesaj verme, politikleşerek logo gösterme görsellik kazanmıştır. Bu akım ile birlikte insanların moda üzerindeki etkisi kullanılarak sokak modası yaygınlaşmış ve vintage akımıyla birleştirilmiştir.
2. Vintage akımı ile birlikte eskiler yeni bir form kazandırılarak moda sektörüne dahil olmuştur. Son dönemde abartılı şıklığın yerini çabası şıklık olarak Fransız stili yaygınlaşmış rahat giyim ön plana çıkartılarak doğallık ve sürdürülebilirlik önem kazanmıştır.

3. Moda her zaman sosyoloji psikoloji ile etkileşim halindedir. Örnek olarak; 2010 yılı Suriye savaşı ile birlikte toplumların koruma ve güvenlik askerileşme dönemi moda sektörüne kamuflaj giyim tarzını getirerek sarı ton koyu yeşilleri trend haline getirmiştir.
4. 1800'lü yıllarda kara veba olarak ortaya çıkan küresel salgın karnavalların maske ile kutlanmasını yaygınlaştırmıştır. Günümüzde veba maskeleri sanatsal maskeler olarak hala kullanılmaktadır.
5. 2020 yılına Moda sektörü küresel salgın ile başlayarak moda endüstrisinin ihtiyaçlarını ve trendlerini sorgulatarak yeni yapılanma dönemine girmiştir. Dijital pazarlar ön plana çıkarak insanlar ihtiyaçları doğrultusunda ev modasına rahat, korunaklı ve güvenlik ihtiyacından dolayı mavi tonlara yönelmiştir.

Sonuç olarak moda sektörü 2010 yılı itibariyle küresel ve dijital dönüşüm sağlayarak eski akımları tekrar trend haline getirmiştir. İnsanlar ve toplumlar üzerindeki etkisi artmış ve politikleştirilerek reklamcılık olarak kullanılmıştır. Yaşanan toplumsal olaylar ile birlikte son dönemde sadeleşmiş ve rahat moda olarak sürdürülebilirlik ve doğallık ön plana çıkartılmıştır. 2020 yılı ile birlikte moda sektörü kendini değiştirmiş ve yeni bir yapılanmaya girerek dijitalleşme yolunda ilerlemektedir.

KAYNAKLAR

- Antmen, Ahu. 20. Yüzyılda Batı Sanatında Akımlar. İstanbul: Sel Yayıncılık, 2008.
- Arzu Kaprol, Hakan Akben ile söyleşi instagram; Akbenhakan (Pandemi ve sonrası Moda).
- Crane, Diana. Moda ve Gündemleri. Çev. Özge Çelik. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2003.
- Çapçioğlu, İ. (2003). Sosyal değişme sürecinde din ve kadının toplumsal konumu (Kastamonu Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 14.
- Davis, F. (1997). Moda, Kültür ve Kimlik. (Ö. Arıkan, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ece sükün, Dünya.com , (Pandemi ve moda endüstrisi)
- Flügel, J. C. (1930). The Psychology of Clothes. Londra: Hogarth
- Kawamura, Y. (2005). Fashionology. New York: Berg.
- Marı Mackenzie İzimler; Modayı anlamak; Yapısal bozumculuk s120, Seri üretimcilik s70, ünlü takipçiliği s132, Vintage s136.

Gerçek, Merve. Fransız Devrimi"nden İtibaren, Sanayi Devrimi, I. Ve II. Dünya Savaşları ve Sovyet Devrimi"nin Avrupa Kadın Giyimi Üzerindeki Etkileri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, 2006.

Hapers Bazaar dergisi, (Gelecekte moda kehanetleri), NİSAN 2020.

Hedef, (İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri Aylık Dergisi), NİSAN 2020.

Watson, L. (2007). Modaya Yön Verenler. (G. Ayas, Çev.). İstanbul: Güncel Yayıncılık.

Yağlı, S. (2013). Gündelik hayatın bir alanı olarak moda aracılığıyla kültürün yeniden inşası, İstanbul.

Üşenmez, M. S. (1992).Toplum ve moda etkileşimi, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1, 6, 9.

Tülin Kermen, İMA (pandemi ve sonrası tüketici davranışları)

.<https://www.ntv.com.tr/galeri/yasam>

(Erişim; 05.04.2020)

<http://www.cumhuriyet.com.tr/haber>

(Erişim; 05.04.2020)

<http://www.harpersbazaar.com.tr/moda>

(Erişim; 07.04.2020)

www.hurriyet.com.tr/gundem/modanin-100-yili-39050059

(Erişim; 09.04.2020)

<https://www.hurriyet.com.tr/mahmure/moda/>

(Erişim; 09.04.2020)

<https://listelist.com/2019-moda-trendleri/>

(Erişim; 12.04.2020)

1. Görsel:

(<https://www.themaggar.com/pandemi-ve-moda>)

(Erişim;13.05.2020)

2. Görsel:

<http://www.harpersbazaar.com.tr/moda/2019/12/26/2010ların-en-etkili-moda-trendleri>

(Erişim;13.05.2020)

3. Görsel:

<http://www.kadin.in/bu-yaz-hangi-renkler-moda-olacak.htm/en-guzel-renk-2012-modasi>
(Erişim;13.05.2020)

4. Görsel:

<https://www.dunya.com/surdurulebilir-dunya/tekstilde-surdurulebilirlik-stratejilerini-anlatti-haberi-355687>
(Erişim;13.05.2020)

5. Görsel:

<http://blog.goldstore.com.tr/2015-sonbahar-kis-renk-modasi.html/>
(Erişim;13.05.2020)

6. Görsel:

<https://www.diyaloggazetesi.com/magazin/moda-dunyasi-fahis-rakamlara-sattiklari-maskeler-ile-gundeme-geldi-h76967.html>
(Erişim;13.05.2020)

7. Görsel:

<https://www.sozcu.com.tr/hayatim/son-moda/corona-virusu-modasi/>
(Erişim;13.05.2020)